

Riktlinje för insatser utan behovsprövning

Antagen av omsorgsnämnden, 2025-06-19, § 43

Ansvarig nämnd: Omsorgsnämnden

Reviderad senast 2026-04-23, § XX

1. Inledning

I detta dokument beskrivs de så kallade öppna insatserna som tillhandahålls av omsorgsförvaltningen. Varje insats beskrivs kort utifrån innehåll, omfattning (där det finns tydligt fastställt) och till vilken målgrupp som insatsen ges. Dokumentet redogör för nuläge vad gäller insatser som ges till Hylte kommuns invånare utan individuell behovsprövning.

I framtagandet av dokumentet har avvägningar och bedömningar gjorts av vad som utgör en insats i begreppets mening. Insatser som benämns på olika sätt men där innehållet är likt, har lagts ihop under ett insatsnamn och så långt som möjligt benämns insatserna utifrån innehåll och inte funktion.

Med ny lagstiftning tillkommer dokumentationskrav på samtliga insatser. Rådgivning, stöd- och samarbetsamtal undantas redan i förslaget till ny lagstiftning, så uppgifter om enskildas personliga förhållande behöver inte dokumenteras, oavsett om det ges utan eller med individuell behovsprövning. Dokumentation av andra uppgifter, exempel övergripande uppgifter som behövs för att följa upp eller kontrollera verksamheten, omfattas inte av undantaget.

Hylte kommun ansvarar för flera uppgifter som inte regleras i socialtjänstlagen men som ändå är viktiga för invånare att känna till. De kan vara frivilliga insatser, samverkansuppdrag eller myndighetsuppgifter enligt annan lagstiftning.

2. Beskrivning av insatser utan behovsprövning

Socialnämnden, där omsorgsnämnden är en del, får från och med 2025-07-01, erbjuda insatser till enskilda och grupper utan individuell behovsprövning (Socialtjänstlagen 11 kap 5 §). Socialnämnden fattar beslut om vilka insatser som ska erbjudas utan individuell behovsprövning. Socialnämnden kan, vid ett sådant beslut, välja om insatsen ska vara öppen för alla eller om den enskilde måste uppfylla vissa villkor för att kunna ta del av den. Socialnämnden får, även utan vårdnadshavarens samtycke, tillhandahålla insatser utan föregående individuell behovsprövning till barn som fyllt 15 år.

Vissa insatser ska enligt lagen fortsatt kräva behovsprövning:

- kontaktperson, kontaktfamilj eller kvalificerad kontaktperson
- vård i familjehem
- vård i LVM-hem och särskilda ungdomshem enligt LVU
- vård av barn eller unga mellan 18 och 20 år i jourhem, stödboende, skyddat boende och HVB
- plats i särskilda boendeformer för äldre och bostäder med särskilt stöd för personer med funktionsnedsättning
- hem för viss annan heldygnsvård, vilket avser korttidsboende
- ekonomiskt bistånd

3. Dokumentation av insatser utan behovsprövning

I den här riktlinjen regleras hur respektive insats utan behovsprövning ska dokumenteras. Huvudregeln är att insatser utan behovsprövning ska omfattas av samma dokumentationskrav som insatser som föregåtts av individuell behovsprövning (Socialtjänstlagen 14 kap 3 § SoL).

Undantag från dokumentationskravet görs dock för följande insatser:

- 1) Rådgivning och information (Socialtjänstlagen 14 kap 4 § SoL).
- 2) När socialnämnden har medgett undantag från dokumentation då det finns särskilda skäl (Socialtjänstlagen 14 kap 5 § SoL).
 - a. Om dokumentationen medför att enskilda avstår från att ta kontakt med socialtjänsten (behov av anonymitet).
 - b. Vid öppna verksamheter som är utformade som mötesplatser eller träffpunkter (skäl att dokumentera personliga uppgifter saknas).

Inför beslut om att undanta en insats från dokumentation har en risk- och konsekvensanalys genomförts av verksamhetens insatser och målgruppens behov. Detta för att kunna ta ställning till om det finns särskilda skäl som motiverar undantag från kravet på dokumentation (Prop 2024/25:89).

Undantag från kravet på dokumentation gäller enbart uppgifter som kan röja den enskildes identitet, till exempel namn och personnummer, men även andra uppgifter som kan påverka den enskildes vilja och motivation till kontakt. Övriga uppgifter som krävs för att följa upp och kontrollera verksamheten ska dock dokumenteras, exempelvis uppgifter om omfattningen av de insatser som tillhandahålls, antalet deltagare samt deras ålder och kön. Det kan också vara avidentifierade uppgifter om deltagarnas mående och sociala situation när insatsen inleds respektive avslutas.

Beslutet om undantag ska avse alla som deltar i insatsen, inte i förhållande till en enskild individ. Vidare ska beslutet gälla i förhållande till en specifik insats. Det är inte möjligt att göra ett generellt undantag från kravet på dokumentation. Det är inte heller möjligt för utförare att på eget initiativ fatta sådana beslut eller avstå från dokumentation.

4. Grundförutsättningar för insatser utan behovsprövning

Alla insatser utan behovsprövning ges utifrån frivillighet. Insatserna riktar sig till personer som är bosatta i Hylte kommun och erbjuds inom ramen för omsorgsförvaltningens egen verksamhet. För vissa insatser finns dock undantag som regleras under respektive insatsrubrik. Insatser utan behovsprövning erbjuds under förutsättning att det finns efterfrågan. Vid hög efterfrågan av en insats kan det uppstå väntetid för att ta del av insatsen. Insatsen ska dock verkställas inom rimlig tid, under samma förutsättning som insatser med biståndsbeslut ska verkställas.

Den som genomför insatser utan behovsprövning ska informera deltagare om möjligheten att ansöka om individuellt behovsprövade insatser, på ett lämpligt sätt och i lämplig utsträckning.

Fortsatt rätt till individuell behovsprövning

Möjligheten att tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning innebär inte någon inskränkning i den enskildes rätt till behovsprövade insatser eller socialnämndens skyldigheter att utreda och pröva sådana ansökningar. Den enskilde har alltid rätt till att få en ansökan om insats prövad, även om ansökan avser en insats som socialnämnden tillhandahåller utan individuell behovsbedömning.

5. Insatser utan behovsprövning

Anhörigstöd

Beskrivning av insatsen

Personer som vårdar en närstående som är äldre eller långvarigt sjuk och till den som stöder en närstående med funktionsnedsättning. Även de som är närstående till en person som har ett riskbruk av alkohol och/eller narkotika.

Individ och gruppsamtal samt hälsofrämjande aktiviteter. Vägledande samtal om anhörigas och närståendes rättigheter till insatser, ansökningsprocess och information om möjligt stöd från olika verksamheter och föreningar.

Målgrupp och eventuella villkor

Anhörigstöd kan ges till flera olika målgrupper.

Dokumentation

Uppgifter om enskildas personliga förhållanden ska inte dokumenteras vid genomförande av rådgivande samtal. Råd och stöd är en rådgivande insats och undantas därför från dokumentationskravet enligt nya Socialtjänstlagen kapitel 14 och 4 §.

Mötesplats och träffpunkter

Beskrivning av insatsen

Öppna verksamheter utformade för att skapa socialsamvaro och gemenskap. Mötesplatser och träffpunkter där den enskilde kan träffa andra och umgås, lära sig nya saker eller delta i olika aktiviteter.

Målgrupp och eventuella villkor

Öppen verksamhet dit alla som är daglediga kan komma för att ta del av social samvaro och gemenskap.

Dokumentation

Eftersom detta är en öppen gruppaktivitet med frivilligt deltagande, och där inga individuella beslut fattas eller uppföljningar sker, bedöms dokumentation på individnivå som obehövlig. Insatsen följs upp på verksamhetsnivå. Undantag från dokumentation föreslås enligt 14 kap. 5 § nya Socialtjänstlagen.

Råd- och stödsamtal

Beskrivning av insatsen

Rådgivning syftar i regel till att ge råd samt upplysningar till enskilda om vilka insatser som socialtjänsten/kommunen kan förväntas ha. Råd- och stödsamtal kan ges för att den enskilde ska få rådgivning, stöd eller information om var hen kan vända sig för fortsatt hjälp.

Rådgivande samtal är inte detsamma som budget- och skuldrådgivning eller annan mer omfattande rådgivning.

Målgrupp och eventuella villkor

Enskilda som upplever behov av rådgivning och stöd. Insatsen är öppen för alla invånare i Hylte kommun.

Dokumentation

Uppgifter om enskildas personliga förhållanden ska inte dokumenteras vid genomförande av rådgivande samtal. Råd och stöd är en rådgivande insats och undantas därför från dokumentationskravet enligt nya Socialtjänstlagen kapitel 14 och 4 §.

Stöd från demenssamordnare

Beskrivning av insatsen

Råd- och stödsamtal utifrån demenssamordnarrollen inom omsorgsförvaltningen internt och externt.

Målgrupp och eventuella villkor

Personer med kognitiv svikt eller kognitiv sjukdom/diagnos. Insatsen riktas även till närstående. Medarbetare inom organisationen kan även få stöd av demenssamordnare i deras arbete.

Dokumentation

Uppgifter om enskildas personliga förhållanden ska inte dokumenteras vid genomförande av rådgivande samtal. Råd och stöd är en rådgivande insats och undantas därför från dokumentationskravet enligt nya Socialtjänstlagen kapitel 14 och 4 §.

Välbo

Beskrivning av insatsen

Välbo är en förebyggande boendeform för äldre som utförs i pilotform för 2026. Handlingen överlämnas till kommunstyrelsen.

Välbo är ett koncept för ett tryggt och tillgängligt boende för äldre, som utgör ett mellansteg mellan ordinarie boende och särskilt boende. Boendeformen syftar till att stärka självständighet, social gemenskap och livskvalitet, samtidigt som behovet av mer omfattande vård- och omsorgsinsatser kan förebyggas eller senareläggas. Boendeformen innebär att du har ett förstahandskontrakt på din lägenhet.

Målgrupp och eventuella villkor

Bedöms utifrån följande kriterier:

- Har behov av god fysisk tillgänglighet
- Har eller bedöms få behov av hemtjänst med minst ett dagligt besök
- Inte uppfyller kriterier för särskilt boende

Dokumentation

Huvudregeln är att insatser utan behovsprövning ska omfattas av samma dokumentationskrav som insatser som föregåtts av individuell behovsprövning (Socialtjänstlagen 14 kap 3 § SoL). Boendeformen Välbo omfattas ej av undantaget dokumentationskrav.

Matleveranser och trygghetslarm

Beskrivning av insatsen

Trygghetslarm och matleveranser är insatser av servicekaraktär som ofta efterfrågas tidigt och i förebyggande syfte. Genom att införa förenklad handläggning för dessa insatser kan kommunen snabbare möta invånarnas behov, samtidigt som resurser frigörs för mer komplexa ärenden. Detta är något som belyses i nya socialtjänstlagen.

Målgrupp och eventuella villkor

För att ha rätt till insatsen trygghetslarm och matleverans ska följande tre kriterier vara uppfyllda:

- Ska ha fyllt 65 år
- Folkbokförd i Hylte kommun
- Bor i ordinärt boende

Rutiner för ansökan, beslut och dokumentation finns för hanteringen av dessa insatser. Uppfyller personen som ansöker om insatsen ej ovan tre kriterier, finns möjlighet till individuell behovsprövning.

Dokumentation

Huvudregeln är att insatser utan behovsprövning ska omfattas av samma dokumentationskrav som insatser som föregåtts av individuell behovsprövning (Socialtjänstlagen 14 kap 3 § SoL). Matleverans och trygghetslarm omfattas ej av undantaget dokumentationskrav.

Insats	Lagrum (SoL)	Beskrivning och eventuella villkor för insatsen	Undantas dokumentationskrav	Skäl vid undantag från dokumentations-krav *	Risk och konsekvensanalys
Anhörigstöd	10 kap 1 § 11 kap 5 § 13 kap 9 §	Individ och gruppsamtal samt hälsofrämjande aktiviteter.	Ja	1) Rådgivning	Om dokumentation krävs finns risk att individer avstår från stödet vilket kan leda till att man inte upptäcker behov i tid samt påverkar tillgängligheten. Dokumentation på verksamhetsnivå möjliggör tillräcklig uppföljning. Onödig administration, särskilt vid gruppträffar. Individuell dokumentation tillför inget mervärde för kvalitetsuppföljning eller insatsens genomförande.
Mötesplatser Träffpunkter	10 kap 1 §	Öppna verksamheter utformade för att skapa social samvaro och gemenskap. Ej på individnivå.	Ja	2 b) Öppen verksamhet	Ingen påtaglig risk identifierad. Insatsens karaktär (gruppform) gör individuell dokumentation varken

					<p>relevant eller meningsfull.</p> <p>Ökad administration utan mervärde för uppföljning eller utveckling. Risk för att fokus flyttas från aktivitetens innehåll.</p>
Råd-och stödsamtal	10 kap 1 § 11 kap 5 §	Råd- och stödsamtal utifrån olika roller/professioner inom omsorgsförvaltningen där man vill ha information vid enstaka tillfällen.	Ja	1) Rådgivning	<p>Ingen tydlig risk identifierad. Individuell uppföljning av stödet är inte nödvändig för insatsens ändamålsenlighet.</p> <p>Risk att personer inte tar kontakt om dokumentationskrav föreligger</p>
Stöd från demenssamordnare	10 kap 1 §	Råd- och stödsamtal utifrån demenssamordnarrollen inom omsorgsförvaltningen internt och externt.	Ja	1) Rådgivning	<p>Om dokumentation krävs finns risk att individer avstår från stöd. Det kan påverka både tillgänglighet och tidig upptäckt av behov.</p> <p>Behov av att se över uppföljningsmetoder för att säkerställa insatsernas effekter.</p>

Välbo	11 kap 5 §	Boendeform för personer som uppfyller kriteriet med någon form av daglig hemtjänst	Nej		
Trygghetslarm	11 kap 5 §	Trygghetslarm syftar till att ge en ökad trygghetskänsla genom att göra det möjligt för den enskilde att påkalla hjälp och få kontakt med hemtjänstpersonal dygnet runt. För personer som fyllt 65 år, som är folkbokförda i Hylte kommun och bor i ordinärt boende	Nej		Dokumentation av den enskildes personliga förhållanden bedöms avgörande för att insats ska bli ändamålsenlig. Dokumentation sker inom verkställighet. Dokumentation kan vara av vikt för fortsatta insatser
Matleverans	11 kap 5 §	Matleverans som en icke-behovsprövad insats innebär därmed att personer som fyllt 65 år, som är folkbokförda i Hylte kommun och som bor i ordinärt boende kan få hjälp att få hemlagad mat utan att först genomgå en formell biståndsbedömning.	Nej		